

ROSTA ISTVÁN: SZÍVÜGYEK

(Kardiológia félúton: Mosdós, 1991–2013, szerk. ROSTÁS László, Kaposvár, Pro Card Alapítvány–Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórház, 254 o.)

Rostás László főorvos szerkesztésében 2017-ben jelent meg ez a kötet, amelynek méltán van tudománytörténeti-orvostörténeti jelentősége mellett – egyedülállóan – komoly térségi és országos kulturáltörténeti, művelődéstörténeti szerepe is. A szerzői jegyzék jeles személyiségek nevéből áll: Dr. Andrásófszky Barna, Dr. Barna István, Prof. Dr. Farsang Csaba, Dr. Fekete László, Dr. Gellér László, Prof. Dr. Gyurkovits Kálmán, Prof. Dr. Rosivall László, Dr. Rostás László, Prof. Dr. Tenczer József, Dr. Zámolyi Károly. Valamennyien „ikonjai” a mosdósi és hazai betegellátásnak illetve kultúránknak. (A korrektori munkát Lőrincz Sándor végezte, a fotók Dr. Dér Mihály, Elekes Miklós és Maár László szaktudását fémjelzik. A kiadást támogatta többek között a Magyar Kardiológusok Társasága Aritmia és Pacemaker Munkacsoportja, valamint a Magyar Hypertonia Társaság is, a kiadó a kaposvári Pro Card Alapítvány volt. A szép kivitel a szintén kaposvári Pethő Nyomda munkáját dicséri.)

A kötet élén Gróf Széchenyi István örökbecsű szavai olvashatók: „Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent és munkálkodhass a jövőn!” Dr. Jávor András ny. államtitkár a kitűnően megkomponált előszót ezekkel a szavakkal zárta: „[...] olvasd a sorokat, és visszatér hited, hogy létrehozható még humánus, emberbarát gyógyítás nemcsak Pannóniában, hanem az egész országban is betegeink javára!” Bárcsak próféciát jelentenének ezek a sorok! Higgyünk benne!

A könyv adatgazdagsága mintaserű, példaértékű. Például a kötet 21. oldalán a mosdósi kórház igazgatóinak névsora található, 1963-tól napjainkig.

A történeti áttekintés első részét Gyurkovits Kálmán főorvos írta. A kiváló felkészültségű szerző a régmúltba is visszatekintett. A Kaposvártól 17 km-re fekvő Mosdós lakott település volt már a Krisztus előtti évszázadokban. Adatok vannak arról, hogy a környék klímája könnyítést adott az asztmás betegek számára. Kastélya 1938-tól szolgál egészségügyi, szanatóriumi célokat.

1963-tól – Andrásófszky Barna igazgató főorvos nevével fémjelezve – a kórházi fejlesztések már önálló intézményben valósulhattak meg, nagyrészt a gyermek-tbc gyógyításának szolgálatában. Idővel a korábbi szakterületek bővültek felnőtt pulmonológiával, általános belgyógyászattal és kardiológiával. Itt zajlottak húsz éven át a Magyar Gyermekgyógyász Társaság tudományos lapjának, a *Gyermekgyógyászat*-nak a főszerkesztői munkálatai is. 1993-tól Gyurkovits Kálmán lett az intézmény vezetője, aki a Szegedi Gyermekklinikáról került a mosdósi intézmény élére, és igazgató főorvosként 2005-ig látta el ezt a feladatot.

Mosdós azonban nemcsak a gyógyításnak, hanem a *kulturális rendezvények*-nek is elismert otthona lett. A »református« Mosdós címmel Fekete László ügyvédttől, a Kaposvári Református Egyházközség főgondnokától olvashatunk történeti áttekintést. Ez az időbeli szakasz hivatalosan 2002. július 1-jén, a Semmelweis-ünnepsé-

gen kezdődött. A Magyarországi Református Egyház a fenntartói jogokat húsz éves időtartamra vette át. Az intézmény vállalta a „gyógyító Krisztus üzenetének és tevékenységének” közvetítését, és ekkortól a korábbi szakterület kibővült a mellkasi betegségek szakkórházának feladatkörével.

Az egyház időskorúak otthonát és iskolát is működtetett itt a tartós kórházi ellátást igénylők számára, valamint hivatásának gyakorlásába lépett a kórházlelkész.

Az intézmény vezetését 2006-tól Velkey György főigazgató vette át. 2007-től azonban megszűnt az önállóság és az egyházi fenntartás, és a mosdósi intézmény a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórház része lett.

Andrásföszky Barna főorvos – ahogy arról már volt szó –, aki 1963 és 1993 között igazgatta a mosdósi intézményt, írta a kötet *Visszaemlékezés a köszönetnyilvánítás jegyében* című részét. Törekvése az volt, hogy a tüdőosztály zárt szakterülete más szakterületekkel is egészüljön ki, például általános belgyógyászattal, gyermekgyógyászattal, illetve kardiológiával. Írásában olvashatunk Dr. Szigeti Gyula, Dr. Tahy Ádám, Dr. Berta Gyula és a Dr. Albert Áron munkásságát folytató Dr. Csordás Zoltán tevékenységéről is.

Az általános belgyógyászat vezetője Dr. Kéki Kálmán lett, akit később a Somogy Megyei Orvosi Kamara elnökévé is megválasztottak. Dr. Tahy Ádám Balatonfűredre távozása után Dr. Rostás László, akit megyei szakfőorvosnak is kineveztek – lett a kardiológia vezetője, akinek a nevéhez igen jelentős diagnosztikai és terápiás fejlesztések fűződnek. Dr. Erdei Piroska és Dr. Farkas Mária klinikai laboratórium létesítésével és fejlesztésével írták be a nevüket a kórház történetbe. A laboratórium vezetője később Dr. Fejes Árpád intézeti gyógyszerész lett. Dr. Tamás Erzsébet és Dr. Bóhm Klára a röntgendiagnosztikával és az UH-diagnosztikával emelte a kórház szakmai színvonalát. A bronchológiai diagnosztikus és terápiás osztályt, valamint az idegentest-ügyeletet Dr. Albert Áron szervezte meg. De ő volt egyben az is, aki irodalmi estéket és a karácsonyesteket megszervezte, hisz a mosdósi kórház az egészségügyi ellátás mellett – egyedülállóan – az évek során a tágabb környéknek az egyik neves irodalmi és művészeti központjává is vált.

A *Visszatekintés: gondolatok Mosdósról* című fejezet szerzője Dr. Rostás László. Ebből tudható, hogy a kardiológiai profil bevezetése 1975-re nyúlik vissza. Önálló osztályon, 45 ágygal a kardiológiai ellátás 1986-ban valósult meg, és létrehoztak egy 6 ágyas koronária-őrzőrészleget is. Rostás doktor 1991. szeptember 1-jén vette át az osztály vezetését. Az akkor főprofil jelentő gyermekgyógyászat mellett a kardiológiának is állandó konziliáriusai voltak a fül-orr-gégészet, a nőgyógyászat, a szemészet, az urológia és az ortopédia szakterületein. Diagram szemlélteti az osztály és az ambulancia forgalmi adatait.

A rehabilitációt segítette a 10 hektáros – benne pávakkal – őspark, a három tornaterem és a két uszoda, valamint egy sportpálya. Mindezt a dolgozók és a környékbeli lakók is használhatták. (Ekkoriban az intézménynek 460 dolgozója és 46 orvosa volt.)

1993-tól az igazgató főorvos Gyurkovits Kálmán szerkesztésében már kórházi

ROSTA ISTVÁN: SZÍVÜGYEK

újság is megjelent *Mosdós-Kórház-Híradó* címmel. Az 1999-es évben pedig – mivel az jubileumi évnek számított, hiszen ekkor ünnepelték a kórház 50 éves fennállását – ugyancsak Gyurkovits professzor szerkesztésében *Jubileumi Emlékkönyvet* adtak ki.

Voltak olyan szakmai rendezvények is, amelyek jóval túlmutattak a szűkebb értelemben vett szakmai kérdéseken. Az eutanaziával foglalkozó előadói programban Papp Lajos szívsebész mellett Blasszauer Béla orvosetikus és Polcz Alaine pszichológus, valamint Jelenczki István filmrendező vettek részt. Ennek a különleges programnak a megszervezése, lebonyolítása is Gyurkovits Kálmán orvosigazgató és Rostás László kardiológus szakfőorvos nevéhez fűződik.

A 39. oldaltól az egykori munkatársakról, a svédországi tapasztalatokról, a ma nézőpontjából értelmezett Mosdósról és az orvosok, dolgozók életrajzi adatairól kaphatunk információkat. Felsorolást kapunk a Mosdóson dolgozott vendégorvosokról is.

A betegekről szóló rész után a publikációk adatainak közzététele az orvosi hivatást gyakorlók számára különösen fontos tájékoztató lehet.

Mosdós neve összeforrt a Magyar Egészségügyi Társaság (MET) működésével is. A Társaság alapító, örökös tiszteletbeli elnöke Dr. Andrásosfzky Barna, az elnök Prof. Dr. Kellermayer Miklós – pécsi professzor –, a Társaság másik két vezető személyisége pedig Mosdóshoz kötődik: az alelnök Prof. Dr. Gyurkovits Kálmán. A közhasznú civil szervezet „[...] a magyarság egészségi állapotának javítása, a nemzet fennmaradása” érdekében fejt ki 1993 óta a tevékenységét. Az Társaság által szervezett előadások gazdag tárházából a határainkon túli magyarság is gazdagodhatott, többek között Szilágyosmlyóra, Sepsiszentgyörgyre, Csíkszeredába, Székelyudvarhelyre, Kolozsvárra és a Kárpátaljára is ellátogattak. A kötetnek ezt a részét is bőséges fényképanyaggal illusztrálták.

A szakmai rendezvények gazdag történetéről olvashatunk a kötet 113. oldalától.

Történeti nézőpontból született írásokat is olvashatunk a kötetben: Rostás László és Tenczer József doktor urak *Ritmus historia* című tanulmányában fontos történeti utalások szerepelnek. Ugyancsak történelmi megközelítésű *A Magyar Hypertonia Társaság története* című fejezet. A Társaság 1993-ban 123 alapító taggal jött létre. A regiszterben napjainkig már közel 100 000 hipertóniás beteg klinikai adatsora található. Nem kellett sokáig várni a helyi társaság megalakulására sem. A Somogy Megyei Hypertonia Klub az első ülését 1995. április 26-án tartotta meg a kaposvári Dorottya Hotelben. Jól dokumentáltak a továbbképzési napok programjai is. 1993. június 25-én Andrásosfzky Barna igazgató főorvos tiszteletére nagyszabású tudományos konferenciának adott otthont Mosdós. 17 előadó tisztelettel ilyen módon az ünnepelt előtt. Gazdag részletezettségű gyűjtés a *Kardiológiai, aritmológiai és hypertonia konferenciák, szimpóziumok jegyzéke*.

A 253 oldal terjedelmű könyv utolsó harmada képekben mutatja be a mosdósi kórház életét. A képanyag kitűnő válogatás. Ugyanúgy bemutatja Mosdós geográfiai elhelyezkedését Somogy megyében, mint ahogy például láthatjuk a régi Pallavicini-kastélyt a Gyermekosztállyal, valamint sok részletet a kórház gyönyörű parkosí-

tott területeiről is. Még a Mosdóst ismerők közül sem sokan tudják, hogy a kórház sportpályája helikopter-leszállóhelyként is szolgálja a betegellátást. A Kardiológiai Osztály épületeinek fényképanyagát írásos dokumentumok is gazdagítják. Az egyik szép elismerő levél címzettje Prof. Dr. Gyurkovits Kálmán igazgató. A levélben a Pécsi Orvostudományi Egyetem egyik intézetének vezetője és munkatársai fejezik ki köszönetüket azért, hogy a kórház Rostás főorvos úr által vezetett osztálya magas szintű munkát végez a betegek pacemaker-kezelésében. De olvashatunk dokumentumot Rostás László főorvos mosdósi tevékenységének jubileumáról és a Kardiológiai Osztály 1991 és 1996 közötti időszakra vonatkozó adatairól is. Gazdag fényképanyag eleveníti meg az évszázó osztályértekezleteket, a viziteket és azokat a könyveket, folyóiratokat, amelyekben szerzőként vagy forrásmunkák szerzőiként mosdósi kardiológusok szerepelnek. Ugyancsak dokumentumokat láthatunk Dr. Rostás László „Honoris Causa Szív-elektrofiziológus” és Dr. Antal Károly főorvos „Szívgyógyász Rehabilitológus” kitüntető címeiről is.

A *Mosdósi rendezvények* című fotósorozatot Andrásföszky Barna (aki megalapozta) és Gyurkovits Kálmán (aki ráépített) kórházvezetők fényképeivel indítják. Dicséretes gesztus, hogy itt láthatjuk a mosdósi orvosok egykori nagynevű tanárainak, mestereinek tablóképeit is, csakúgy, mint a konferenciákon, a szimpóziumokon készült felvételeket. A nemzetközi konferenciák, szimpóziumok sorában kiemelkedő jelentőségű volt a mosdósi orvosok részvételével is szerveződött 2008. évi római pacemaker-szimpózium.

De megjelenik már a fiatalabb generáció is: szerepel itt egy kép az 1997-ben még ifjú pécsi kardiológusokról, valamint fotók láthatók többek között Dr. Horváth Petra és Dr. Rostás Ildikó felvételeiből is. (Szép családi megnyilatkozás, hogy a szerkesztő Dr. Rostás László a kötet elején az ajánlást „Ildinek és Zolinak” írta.)

A dél-dunántúli régiót, Baranyát, Somogyot, Tolnát együtt bemutató dokumentumok gazdag és kiterjedt szakmai-tudományos kapcsolatokat jeleznek. A Péccsel való szoros kapcsolatot jelzi, hogy a mosdósi orvosok 2009-ben aktív résztvevők voltak a pécsi Kórélettani Intézet alapításának 60. évi jubileumán.

2014-ben pedig Dr. Borbóla József, Dr. Lőrincz István és Dr. Rostás László megalapították az Emeritus Kardiológusok Klubját. Balatonfüreden 2015-ben volt az első rendezvény a Magyar Kardiológusok Társasága keretében.

A mosdósi kórház emlékkönyvének értékes lapjait is bemutatják a kötet alkotói. (A sok elismerő, dicsérő bejegyzés egyikét Prof. Dr. de Chatel Rudolf [1938–2014] írta).

Ugyancsak nagy kitüntetésnek számít, hogy az itt készült *Klinikai szív-elektrofiziológia és aritmológia* című könyv 2009-ben megkapta a Magyar Tudományos Akadémia Nívódíját.

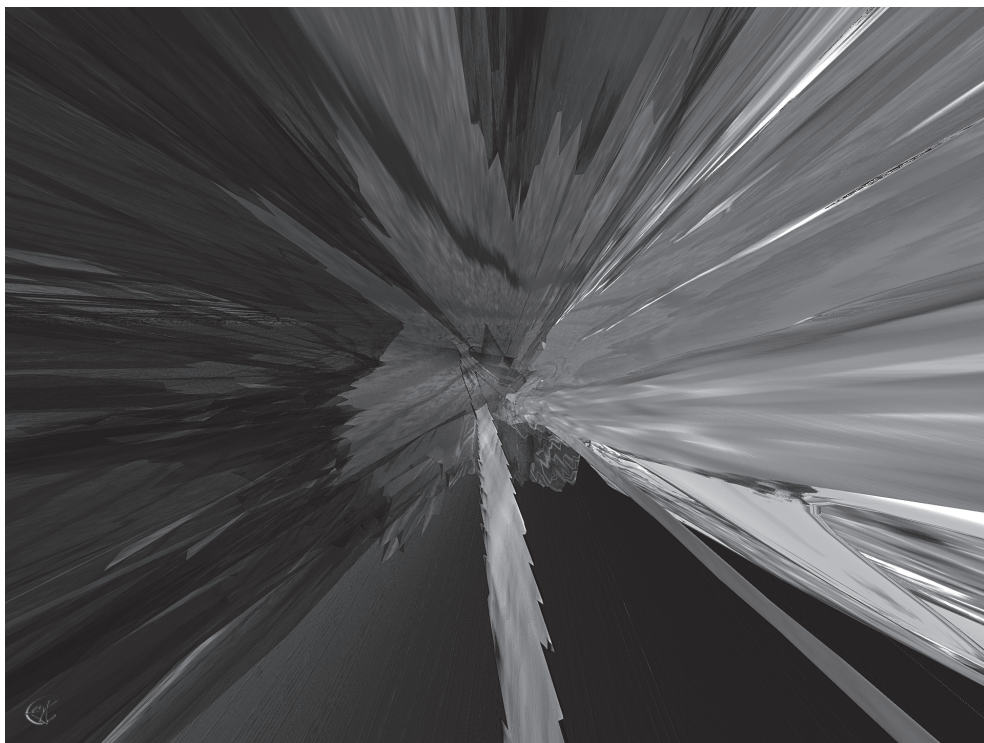
A kötet utolsó előtti fejezete a *Szemelgetés...* Itt válogatást olvashatunk a *Somogyi Hírlap*, a *Tolnai Néplászló* és a *Búvópatak* című folyóirat írásaiból. Ez utóbbiban egy beszélgetés van Dr. Rostás Lászlóval, Szász Endre festőművész kezelőorvosával. Ebben az interjúban emelte ki Rostás főorvos, hogy Andrásföszky Barna főorvos,

ROSTA ISTVÁN: SZÍVÜGYEK

majd 1993-tól Prof. Dr. Gyurkovits Kálmán főorvos igazgatása alatt az intézményben mennyire jól és példamutatóan érvényesült a hippokratészi etika.

A kötetet Rostás László 2016-os köszönő szavai zárják; a szerkesztő kifejezi háláját mindazoknak, akik a mű megjelenését bármilyen formában előmozdították. (A szorosabb értelemben vett szerkesztői munkát Dr. Antal Károly és Dr. Rostás Lászlóné Dr. Galambos Erzsébet segítették.)

A felsorolt forrásmunkák tovább gyarapíthatják az érdeklődő olvasók kórháztörténeti ismeretanyagát. A történelmi tényanyag rögzítése és megőrzése – Szabó Árpád akadémikus, tudománytörténész szavaival – „... főleg arra jó, hogy általa jobban meg tudjuk érteni a saját korunkat.” Ezt a jobb megértést segítik elő a kötet magas szakmai színvonalú és emberileg is példát mutató alkotói.

Harcos